

Registreringer af EU beskyttede dyrearter på Flyvestation Værløse

Rekvirent: Furesø Kommune

Dato: 4. udgave 23. juni 2008 – revideret med undersøgelser forår 2008.

Feltarbejde: John Frisenvænge, Poul Evald Hansen, Peer Ravn Jacobsen.

Tekst og kort: John Frisenvænge, Anette Nielsen og Martin Hesselsøe

Amphi *Biologisk rådgivning og planlægning*

Amphi Consult v/Martin Hesselsøe, Tel: 70266500 Fax: 70266501
www.amphi-consult.dk · amphi@amphi-consult.dk

Indhold:

1.	INDLEDNING OG SAMMENFATNING.....	3
2.	METODE.....	4
3.	RESULTATER	4
3.1	Forekomst af padder og krybdyr.....	4
3.2	Vurdering af yngle- og sommerlevesteder for beskyttede paddearter	5
3.3	Flagermus	6
4.	ANBEFALINGER.....	7
BILAG 1.	KORT (FIGUR 3 TIL FIGUR 7)	10

Forside: Larver af stor vandsalamander fra vandhul 1 (John Frisenvænge).

AMPHI Consult er et landsdækkende konsulentfirma der arbejder med rådgivning og planlægning indenfor biologi, miljø og natur. Firmaet har siden opstart i 1992 beskæftiget 10-15 forskellige eksperter indenfor flere fagområder (biologer, agronomer, ingeniører m.fl.). Læs mere om vores arbejde på www.amphi-consult.dk

✓ **Amphi Consult v/Martin Hesselsøe, Jægergangen 61, 2880 Bagsværd, mh@amphi.dk, 70266500**

□ **Amphi Consult v/Martin Hesselsøe, Forskerparken NOVI, 9220 Aalborg Ø, mh@amphi.dk, Tel: 70266500**

□ **Amphi Consult v/Lars Briggs, Forskerparken 10, 5230 Odense M, lb@amphi.dk, 40387859**

□ **Amphi Consult v/Per Klit Christensen, Vistelhøjvej 5, Skarrild, 6933 Kibæk, pkc@amphi.dk, 20322173**

□ **Amphi Consult v/Lars Christian Adrados, Årupvej 44, Årup, 7752 Snedsted, lca@amphi.dk, 22482664**

1. Indledning og sammenfatning

AMPHI Consult har i 2007-2008 gennemført biologiske undersøgelser på dele af Flyvestation Værløse og i tilgrænsende områder. Det undersøgte område, fremgår af Figur 3, og omfatter flyvestationen syd for landingsbanerne, herunder lokalplanområdet til en fremtidig bebyggelse i Sydlejren og den sydlige del af Bringe Mose. Desuden er der foretaget undersøgelser i Møllemosen og enkelte andre arealer udenfor flyvestationen.

Habitatdirektivets artikel 12 beskytter "yngle – og rasteområder" for en række arter, som er opført på direktivets bilag IV. Afgørelser i Naturklagenævnet har vist, at direktivets bestemmelser har direkte virkning i Danmark. Myndighederne er således forpligtet til at implementere bestemmelserne ved alle former for myndighedsudøvelse, fx lokalplanlægning.

Følgende arter og forekomster er undersøgt. Alle de eftersøgte arter er opført på Habitatdirektivets bilag IV:

- Spidssnudet frø og stor vandsalamander i Bringe Mose og i vandhuller ved Sydlejren
- Stor vandsalamander og spidssnudet frø i Møllemosen
- Markfirben
- Flagermus

Resultatet af undersøgelserne fremgår af diverse kort (Bilag 1).

Stor vandsalamander og spidssnudet frø blev fundet flere steder, og yngleføremkomsten af disse arter anses for at være belyst fyldestgørende.

Markfirben blev undersøgt grundigt, men ikke fundet. Det vurderes derfor, at arten ikke findes indenfor det undersøgte område. Markfirben er tidligere fundet nær Præstesø nord for Flyvestationen samt på skræntarealer ved Nordlejren.

Undersøgelsen af flagermus blev iværksat på et tidspunkt (september), hvor flere arter formentlig havde forladt området som led i deres årstidsbestemte aktivitetsskift. Til gengæld var det indenfor dværgflagermusenes parringstid, og der blev fundet adskillige paringsrevirer af denne art.

Hensyn til andre dyr og naturinteresser end netop de arter som er omfattet af EU beskyttelse, bør også integreres i en kommende plejeplan for området. Det ligger dog udenfor rammerne af den aktuelle opgave.

2. Metode

Forekomst af ynglende padder er undersøgt ved at eftersøge kvækkende frøer og frøæg i april og ved at ketsje efter paddeyngel om sommeren. Vandhuller indenfor flyvestationens område blev undersøgt 23/7 2007 og 10/4 2008, mens Møllemosen blev undersøgt 16/9 2007 og 10/4 2008. Tre vandhuller syd for Flyvestationen blev undersøgt 18/4 2008. Desuden inddrages for disse tre lokaliteter resultater af undersøgelser, som AMPHI Consult har gennemført for Ballerup Kommune den 7/6 2007.

Markfirben er eftersøgt ved at afsøge egnede strukturer i sensommeren.

Flagermus er eftersøgt med detektor om natten 16/9 2007. Potentielle rasteområder i bygninger blev desuden eftersøgt ved at søge efter flagermusenes ekskrementer. Denne undersøgelse omfattede alene enkelte skure, hvor adgang var mulig uden forudgående aftale.

3. Resultater

3.1 Forekomst af padder og krybdyr

Forekomsten af beskyttede dyrearter fremgår af Tabel 1 og Bilag 1.

Tabel 1. Registreringer af padder i vandhuller

Lokalitet	Spidssnudet frø	Butsnudet frø	Grøn frø	Skrubtudse	Lille vand-salamander	Stor vand-salamander
1	Y	Y	X		Y	Y
2	Y	Y?		X		
3						
4	Y	Y	X	X	Y	Y
5	Y	Y			Y	Y
6	Y	Y				
7	Y	Y				
8						
9	Y	Y				
10	Y				Y	Y
11						
12						
13						
14						
15						
16						
Bringe Mose	Y	Y	X	X	Y	
Møllemose	Y	Y		X		

Spidssnudet frø blev fundet i de fleste vandhuller, og arten har tydeligvis gode vilkår i området. Dette bekræftes af undersøgelser i de tilstødende dele af Ballerup og Egedal Kommuner i 2007.

Stor vandsalamander blev fundet i tre vandhuller indenfor flyvestationen og et lige syd herfor.

Desuden fandtes af padder og krybdyr følgende arter: Butsnudet frø, skrubtudse, grøn frø, lille vandsalamander, almindeligt firben (skovfirben), snog og stålorm.

3.2 Vurdering af yngle- og sommerlevesteder for beskyttede paddearter

Nummerering af vandhuller fremgår af Figur 3, side 10. Vandhullerne 1, 4, 5 og 10 er lavvandede vandhuller uden fisk, hvor spidssnudet frø og stor vandsalamander er fundet. Vandhullerne 2 og 3 er skyggede skovsøer, der ikke har så stort potentiale for stor vandsalamander men stadig er egnede som ynglested for spidssnudet frø. Lokaliteterne 6 og 7 var ved besøget i sommeren 2007 meget lavvandede, og der fandtes ingen paddeyngel. De udtørre formentlig hver sommer. I april 2008 var vandstanden meget højere, og der fandtes æg af spidssnudet frø i nr. 6 og hørtes kvækning af spidssnudet frø i nr. 7. Lokaliteterne 8, 15 og 16 er meget temporære vandsamlinger, hvor der ikke blev fundet ynglende padder. Lokalitet nr. 8 er bevokset med rørsump og pilekrat, mens lok. 15 og 16 ligger på græsarealer med høslæt og er lysåbne.

Vandhul 9 er meget tilgroet med rørsump og har pga. nærhed til grøft med fisk større betydning for frøer end for salamandre. Vandhul 13 er et kunstigt etableret bassin med stejle kanter. Der er alene fundet skrubtudser der (i april 2008).

Lokalitet 11 udenfor flyvestationen er for tør til at fungere som ynglested for padder, men lokaliteten har værdi som levested på land. Lokalitet 12 lige syd for er mere fugtig, men den er ikke vandholdende nok til at være et ynglested.

Lokaliteterne i Bringe Mose og Møllemose er ikke særskilt nummereret. Bringe Mose er i høj grad tilgroet med pilekrat og rørsump. Mosen rummer flere mere eller mindre tilgroede vandhuller. Spidssnudet frø yngler i de fleste af de mere lysåbne vandsamlinger, mens stor vandsalamander ikke blev fundet i 2007. Vandhuller er pga. fiskebestande af mindre værdi for stor vandsalamander.

Det samme gælder for Møllemosen. Møllemosen består af store sammenhængende vandflader omgivet af en smallere zone med rørsump og pilekrat. Spidssnudet frø er fundet i kanten af rørsumpen.

Set i forhold til beskyttede padder er de vigtigste naturområder i det undersøgte område på flyvestationen Bringe Mose, jagt- og vildtplejeområdet, der strækker sig ind i den østlige del af lokalplanområdet, samt arealer syd for Perimetervejen. For stor vandsalamander har især de mere fugtige træbevoksninger stor betydning som levesteder.

De åbne græsarealer syd for lokalplanområdet afgræsses med får. Arealerne er ret tørre og har mindre værdi for spidssnudet frø og stor vandsalamander end de mere skov- eller moseprægede områder. Til gengæld er de af stor værdi for mange andre dyrearter (bl.a. insekter).

Græsarealerne øst for lokalplanområdet var ved besøget i juli 2007 bevokset med højt græs, og det virker som om de bliver plejet ekstensivt ved høslæt.

De åbne arealer mellem lokalplanområdet og Bringe Mose er delvist tilgroede med Kæmpe-Bjørneklo. Denne bør bekæmpes intensivt, hvilket allerede sker i et vist omfang.

3.3 Flagermus

I september 2007 fandtes dværgflagermus mange steder langs Perimetervejen, ved Bringe Mose, i Møllemosen og i beplantninger øst for Gammelvad Bro. Træbevoksningerne ud til Perimetervejen og træbevoksningerne langs flyvestationens sydlige afgrænsning har en stor betydning for flagermus. Ved undersøgelse af en række åbentstående skure fandtes flagermus inde i to skure, og der fandtes desuden ekskrementer, som viser at der er rastesteder for flagermus i skurene. Der var desuden intens aktivitet foran flere af skurene, som indgår i dværgflagermusenes parringsterritorier. I et vandhul fandtes desuden fouragerende vandflagermus. Undersøgelsen foregik over for kort en periode af året til at vurdere forekomsten af f.eks. skimmelflagermus, men det er sandsynligt at denne art fouragerer i området i sommerperioden. Skimmelflagermusen fouragerer i mere åbent terræn end dværgflagermusen og vil formentlig især kunne findes over de åbne græsarealer.

Figur 1. Levested for stor vandsalamander på land og territorium for dværgflagermus.

4. Anbefalinger

I det følgende antages det, at der ikke sker forringelse af naturområder udenfor lokalplanområdet som markeret på Figur 3.

Kortet med angivelse af spredningskorridorer (Figur 7) kan således ikke anvendes til at vurdere hvilke levesteder for beskyttede dyrearter, som skal bevares udenfor lokalplanområdet. De dele af kortet som ikke omfatter lokalplanområdet illustrerer kun principper for opretholdelse af sammenhængende økologiske enheder i området. Den eksisterende drifts- og plejeplan fra 2003¹ indeholder en række tiltag vedr. drift og nyetablering af beplantninger, som også vil være til gavn for bilag IV arterne.

Forslag til spredningskorridorer og andre områder der anbefales udlagt til natur indenfor lokalplanområdet fremgår af Figur 7. De områder som anbefales beskyttet indenfor lokalplanområdet er af begrænset omfang. Det skyldes at de vigtigste levesteder for beskyttede padder findes udenfor lokalplanområdet. Vigtige levesteder strækker sig nogle steder ind i lokalplanområdet, hvor nogle arealer bør friholdes for bebyggelse, trafikkerede veje og parkanlæg (se Figur 7). Lokalplanen bør sikre at disse områder plejes og bevares med henblik på at sikre spredningsmuligheder og levesteder for de beskyttede dyrearter.

Langs flyvestationens sydgrænse bør der sikres en sammenhængende habitat- og spredningskorridor af hensyn til bilag IV arter, langs åen som vist på Figur 7. Denne korridor vil sandsynligvis sikre spredningsmulighederne for spidssnudet frø og stor vandsalamander indenfor undersøgelsesområdet (undersøgelsesområdet er markeret på Figur 3). Korridorens funktion for bilag IV padderne forudsætter dog, at korridoren ikke afbrydes fx af veje, og at den fremtidige pleje af korridoren tilgodeser de beskyttede arters biotopskrav (Plejeforslag er ikke omfattet af denne rapport).

Yderligere ”principielle spredningskorridorer” er vist med pile på Figur 7. Funktionen af disse korridorer er at sikre vandrings- og spredningsmuligheder for dyrelivet mellem bevoksningen midt i byzoneområdet og naturområderne øst og syd for dette på samme niveau som i dag.

Den præcise placering af disse principielle spredningskorridorer er mindre vigtig, men korridorernes bredde bør være mindst 20 m for at sikre et tilstrækkeligt stort uforstyrret område. Korridorerne bør for at tilgodese såvel flagermus og padder som andre dyr (mus, rådyr etc.) bestå af en linær beplantning af løvtræer på ca 10 m bredde og et åbent ugødet græsareal, som maksimalt plejes en gang om året. Den nuværende plejeplans forskrift om slåning af græsarealerne i dette område med 1-5 års mellemrum kan lægges til grund. Dette tilgodeser en række forskellige dyrearter inkl. rådyr, padder, flagermus og gnavere. I området som helhed kan der være mange andre relevante forslag til spredningskorridorer, men dette spørgsmål bør varetages af en senere revideret plejeplan for området.

Undersøgelserne viser at alle vandhullerne i og nær lokalplanområdet er yngleområder for beskyttede padder. Det er vigtigt at friholde arealer nær vandhullerne for bebyggelse og sikre sammenhængende naturområder nær vandhullerne som levested på land for

¹ Flyvestation Værløse. Drifts- og Plejeplan 2004-2018. Skov- og Naturstyrelsen og Forsvaret 2003.

spidssnudet frø og stor vandsalamander. Yderligere er det helt afgørende at byggeri, kloakering eller andet ikke vil påvirke vandhullernes vandstand og vandkvalitet.

Der blev fundet tegn på rasteforekomst af dværgflagermus inde i enkelte bygninger. Forekomsten af potentielle rasteområder for flagermus er ufuldstændigt belyst, idet der ikke var tid til at skaffe adgang til alle bygninger. Forud for beslutning om nedrivning af bygninger bør det undersøges, om disse er rasteområder for flagermus. Det samme gælder vedrørende bygningernes funktion som overvintringssteder (rasteområder) for beskyttede padder.

De grønne områder – særligt lysninger og pladser tæt på træer - må anses som velegnede fourageringsområder for flagermus. Større træer vil desuden kunne rumme rastesteder. Generelt anbefales det derfor at bevare trægrupper og store træer.

Forud for detailplanlægningen anbefales det at belyse forekomsten af yngle- og rasteområder for flagermus nærmere, i de bygninger som ønskes ændret. Konkrete undersøgelser af berørte bygninger kan indebære:

- Yderligere klarlæggelse af forekomsten af flagermus gennem detektorundersøgelser i perioden april-juli.
- Eventuel eftersøgning af overvintringssteder for padder i bygninger i det sene efterår.
- Eventuel eftersøgning af yngle- og rasteområder for flagermus inde i bygninger i sommerperioden og tidlig vinter.

Behovet for undersøgelser afhænger af i hvilket omfang eksisterende naturområder skal bebygges, og af hvilke bygninger som skal fjernes eller renoveres totalt. Yderligere afhænger omfanget af supplerende undersøgelser af aktuelle udmeldinger fra centrale myndigheder (fx den nyligt udkomne Håndbog om beskyttelse af bilag IV arter).

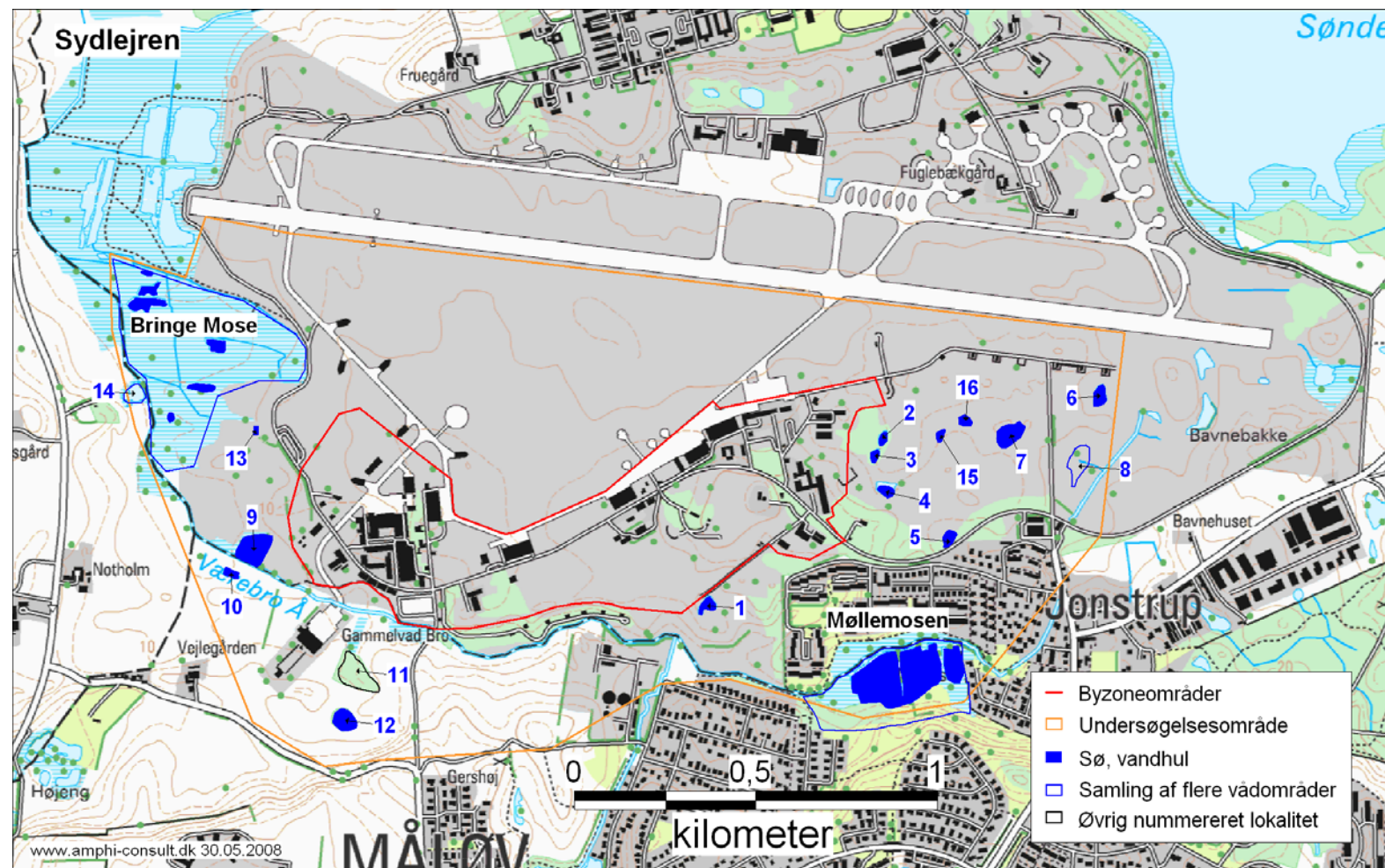
I anlægsperioden kan der være behov for særlige foranstaltninger for at begrænse anlægsarbejdes effekt på de beskyttede dyrearter. Særligt i perioder med intensive paddevandringer anbefales at afskærme områder med dybe udgravninger med midlertidige padehegn, så udgravninger til kælder, kloak mv. ikke fungerer som fælder for de vandrende padder. Konkrete anvisninger på hensyn i anlægsperioden bør planlægges løbende.

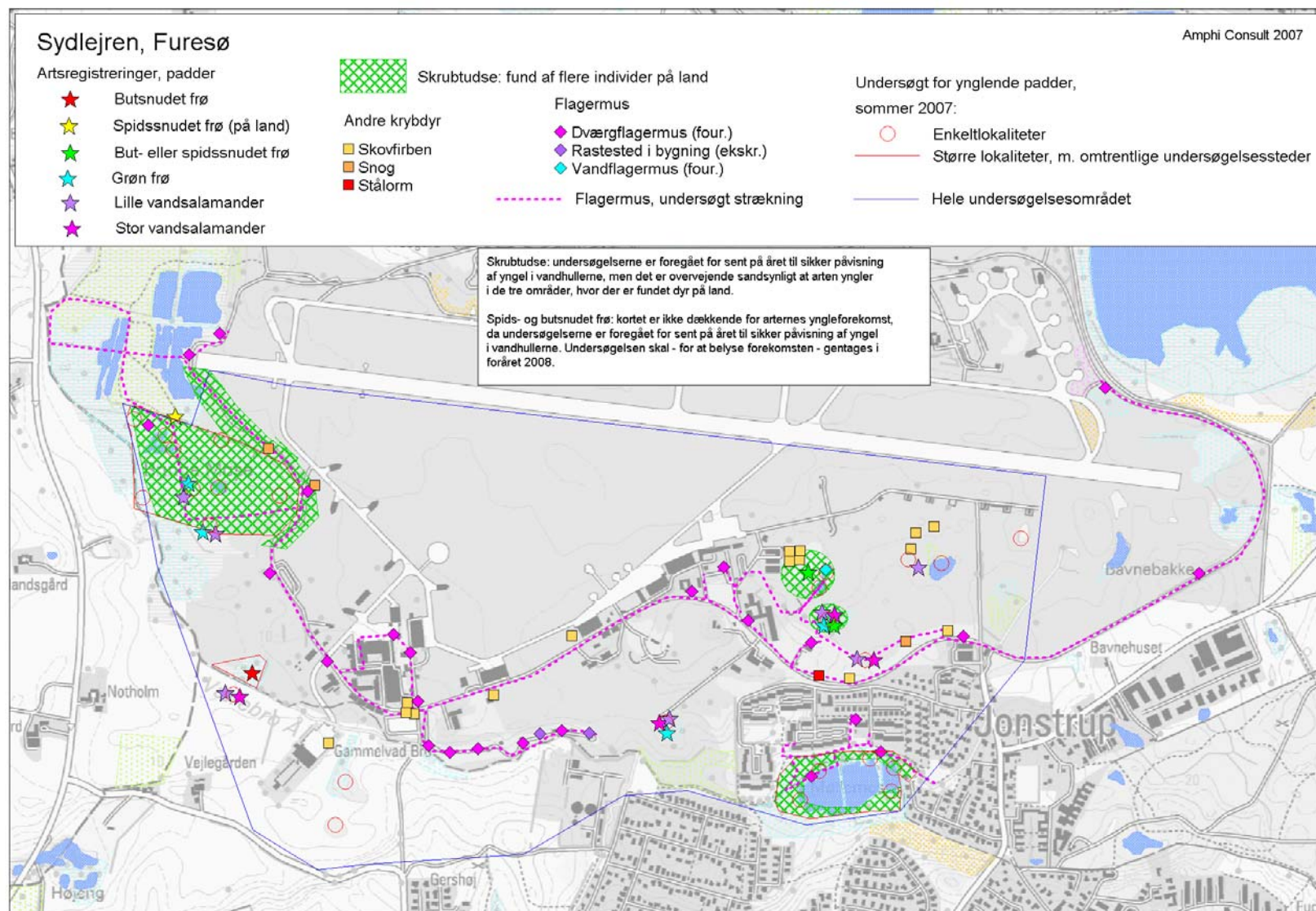
Figur 2. Ynglested for spidssnudet frø og stor vandsalamander (sø nr. 4).

Bilag 1. Kort (Figur 3 til Figur 7)

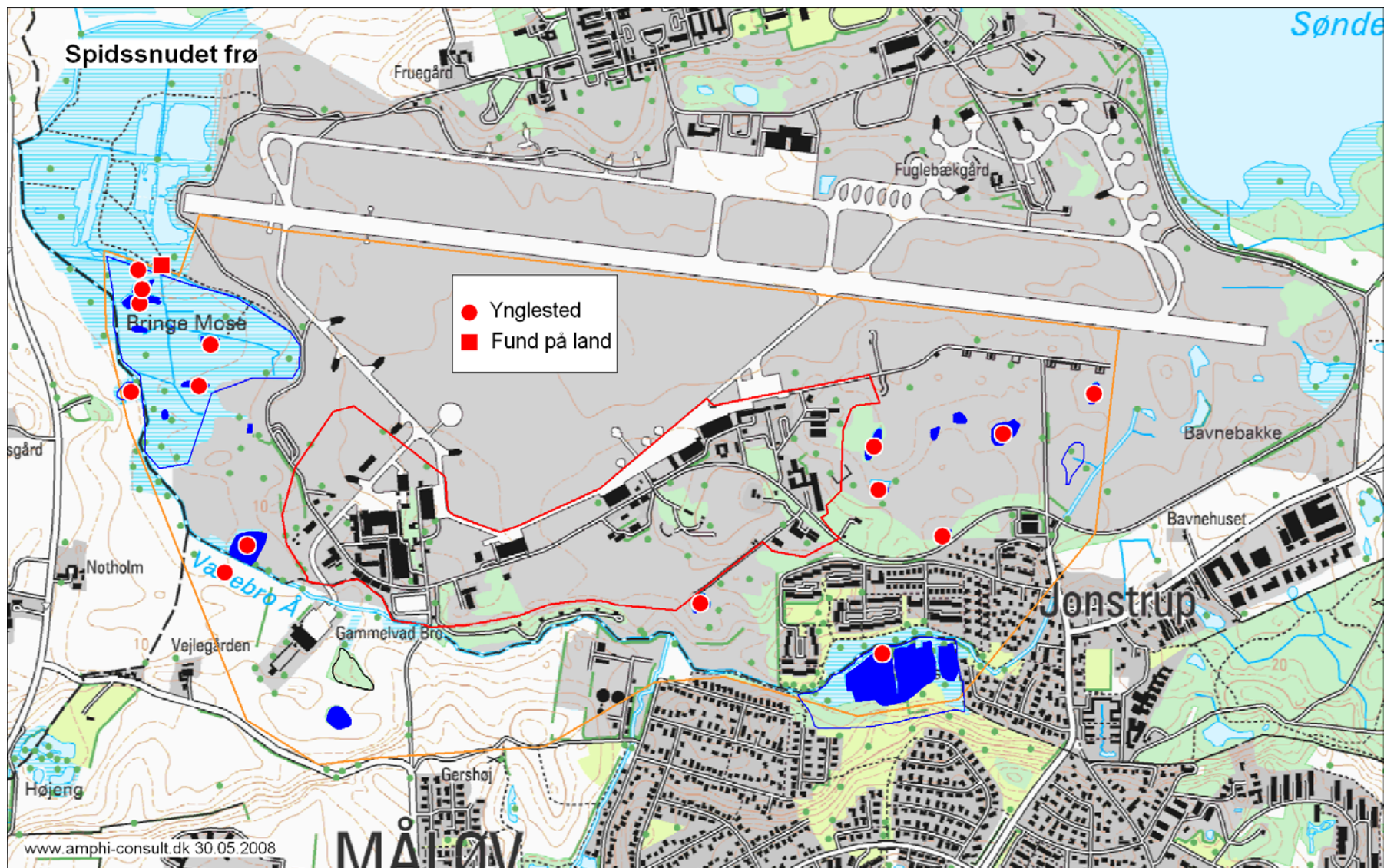
Copyright på samtlige grundkort KMS DTK 25.

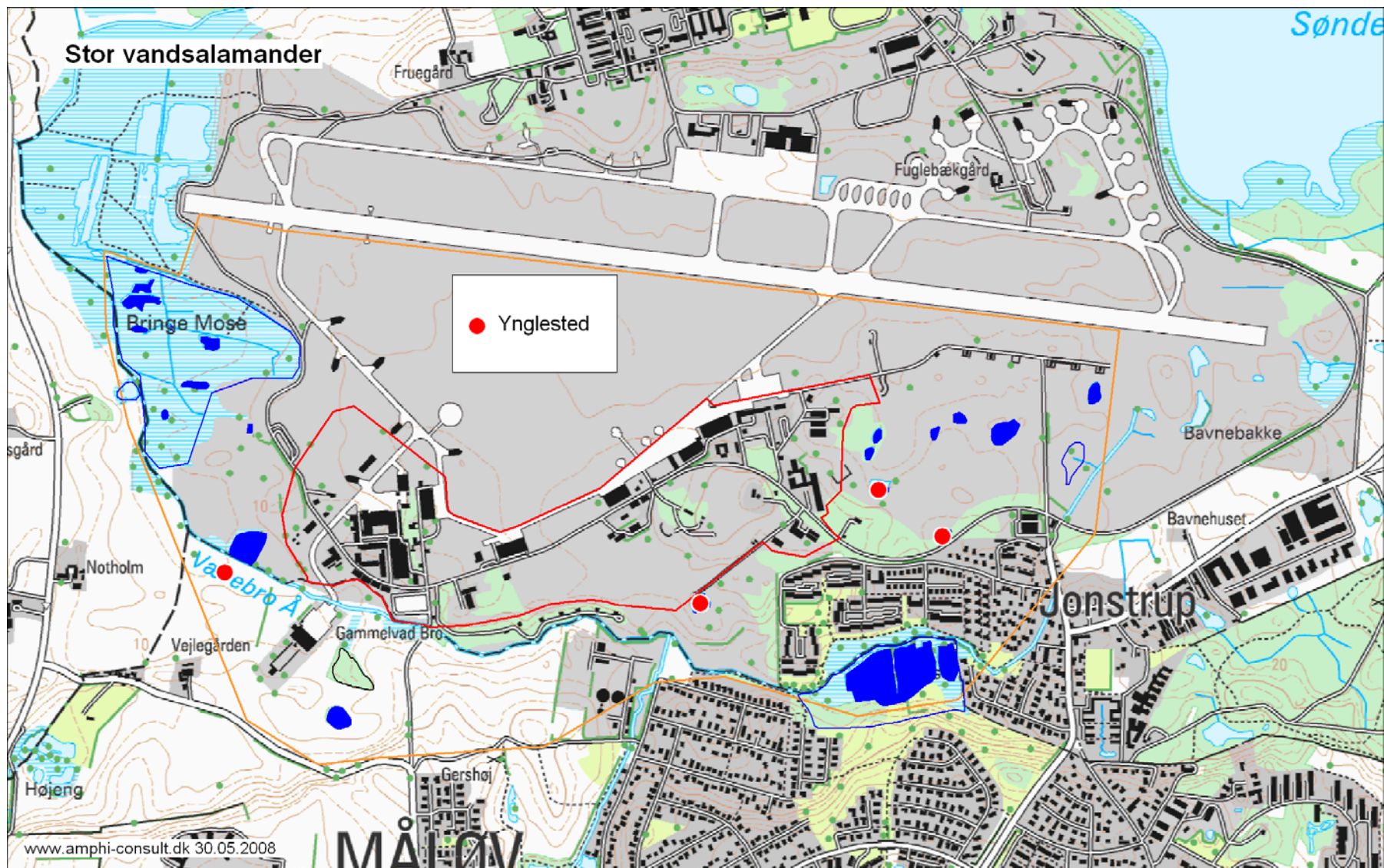
Figur 3. Undersøgelsesområde og numre.

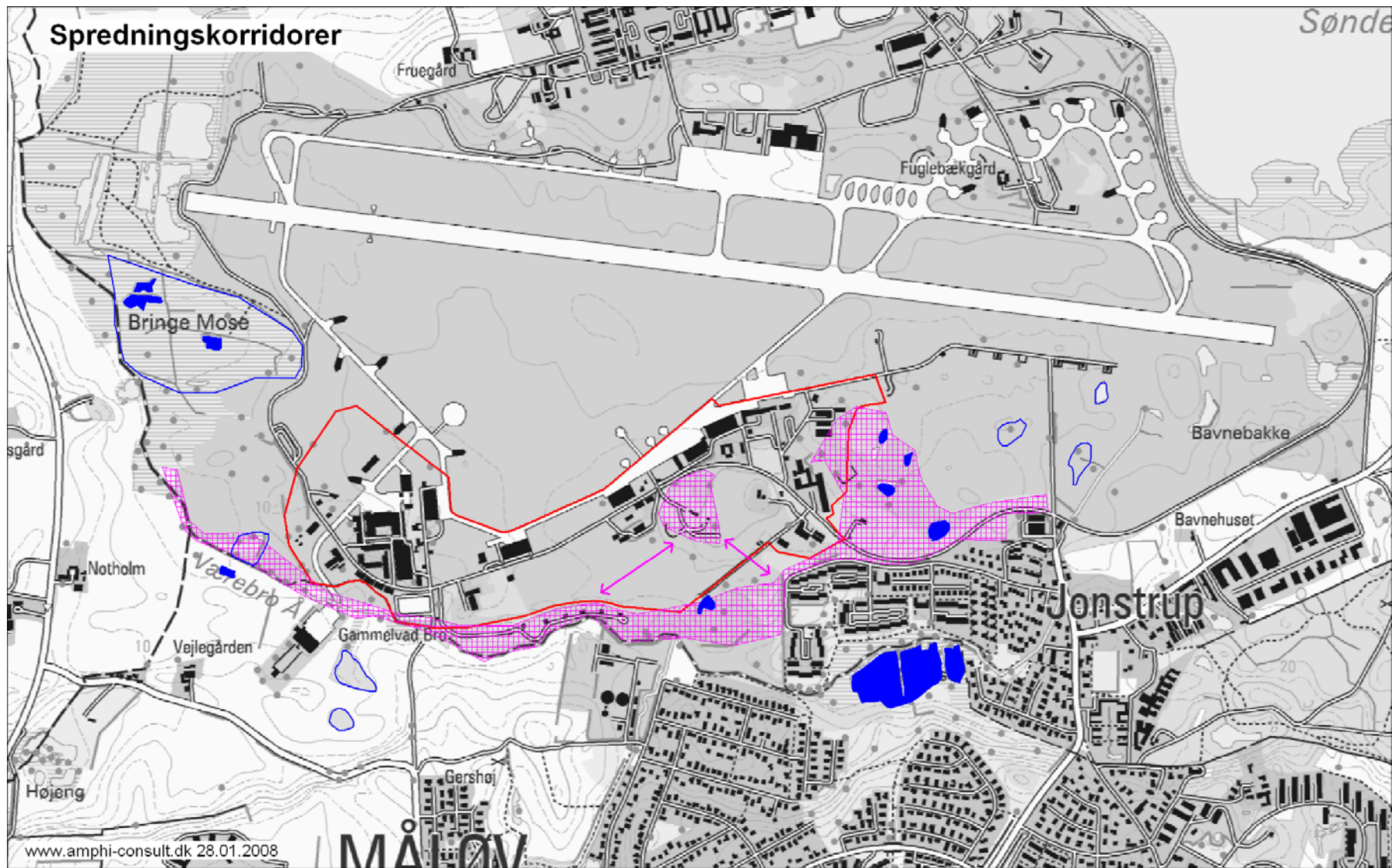
Figur 4. Resumé af samtlige registreringer i 2007, herunder alle registreringer af flagermus (Bilag IV arter). Samtlige registreringer af øvrige bilag IV arter (stor vandsalamander og spidssnudet frø) er opsummeret på de følgende sider.

Figur 5. Registrering af spidssnudet frø i 2007 og 2008. (Bilag IV art)

Figur 6. Registrering af stor vandsalamander i 2007 og 2008 (Bilag IV art)

Figur 7. Foreløbigt anbefalede spredningskorridorer og naturområder, som særligt af hensyn til bilag IV arter bør sikres i og omkring lokalplanområdet (violet skravering). Principielle spredningskorridorer er vist med pile (se tekst). Den nøjagtige placering af de principielle korridorer er ikke vigtig, men der bør sikres forbindelser disse steder som beskrevet i teksten. Lokalplanområdet er markeret med rød linie.

Kort (Figur 3 til Figur 7)